

Cetatea Cavalerilor

Fondator: Col. r. Dr. Constantin MOȘINCAT
 Editor: Asociația Națională a Cavalerilor de Clio
 Editura Tipo MC, Oradea-2020

Cartea Mea e și a Ta! ISSN 2734-6889 - ISSN-L 2734 - 6889

Epopeea glorioasă a Viteazului Mihai (27)

Ing. Angela FAINA

„Nu-mi las nimănui țara și neamul, nici mort !”

Mihai dă dovadă de multă diplomație și o strălucită strategie, în încercarea de a-l deruta pe pricipele Andrei Báthory asupra intenției sale de a-l alunga de la conducerea Ardealului, luând hotărârea de a străbate el, personal cu oastea sa, munții.

„Un geniu favoritor lui Mihai, împotrivor ungurilor, îi făcea totul lesne de îndeplinit. Drumurile nu erau închise prin copaci răsturnați, nici apărați de oștire; el nu întâlnește nici o piedică care să-l oprească în cale, și trecu Carpații cu mai mare ușurință decât trecu odinioară Hanibal Alpii” (Bethlen apud Bălcescu – „Românii supt Mihai-Voievod Viteazul”, editura Albatros, 1973, pag. 257). A trecut pasul Buzăului și a ajuns pe neașteptate în Ardeal, pe pășunile grofului Ioan Beldy, în Vama Buzăului de astăzi. Aici își așează tabăra peste noapte, așteptând carele cu poveri ce urmau să sosească din urmă și de unde trimite, deja, soli către secui să-i îndemne la răscoală, promițându-le restabilirea tuturor drepturilor ce le fuseseră răpite de familia nobiliară Báthory. Geniul strategic al vievodului Mihai se evidențiază din nou în procesul de planificare a campaniei și rapiditatea de mișcare a trupelor sale ce „poate servi ca model de acțiune militară” (Constantin C. Giurescu – Istoria Românilor – Editura Cugetarea, București, 1944, pag. 309).

Din păcate la curtea domnească nu au existat cronicari pentru a consemna fiecare mișcare a trupelor voievodului, cu date, locuri și fapte. Cele mai multe însemnări le aflăm din rapoartele solilor, ambasadurilor și călătorilor străini veniți în Valahia și de la cronicarii sași și maghiari dar ale căror relatări sunt de multe ori, părtinitoare sau exagerate. Cea mai amplă descriere a epopeii viteazului domnitor o face totuși secretarul său, un mic nobil sătmărean venit la Curtea lui Mihai, pe nume Ioan Darahi, trimis de către comandantul cetății Satu Mare, Mihail Székely de Kovend și care s-a aflat în preajma domnitorului timp de câteva luni, ca secretar, până în decembrie 1599, însoțindu-l pe acesta în campania ce avea să aducă după sine cucerirea Transilvaniei.

La întoarcerea sa la Satu Mare, acesta face un amplu raport în care îl descrie pe Domnitor, încercând să pătrundă stările lui sufletești, frământările și năzuințele sale, pregătirile de război și mersul campaniei. Credincios domnului în slujba căruia se găsea, tot el este acela care dovedește trădarea celuilalt secretar, Ioan Ratz, în favoarea lui Andrei Báthory. Cu toate acestea, nici el nu face prea multă lumină în drumul parcurs de oastea lui Mihai, domnitorul nedezevăluind decât în ultimul moment intențiile sale de a cuceri Transilvania. Necunoscând numele satelor, râurilor și munților stăbătuți, Darahi nu a putut descrie mai amănunțit locurile străbătute și traseul urmat, pentru că „o mare parte din drum a fost făcută prin păduri și poteci ascunse, fără a afla nici o piedică (afară doar de vântul vijelios ce se rădicase)” (Dr. Ion Sîrbu – Mihai Vodă Viteazul, vol. II, 1907, pag.306).

Tocmai acest parcurs bine ticluit și secret, plecând din Ploiești, luând calea spre Buzău, amăgind astfel pe spionii cardinalului că ar vrea să meargă spre Moldova spre a se răfui cu turcii, pentru ca apoi să părăsească ruta și să se-ndrepte prin păduri și munți spre pasul Buzăului pentru a trece în Transilvania, a fost în așa mare taină făurit că a devenit un subiect de cercetare și controversă pentru mulți istorici.

Așa cum spune și istoricul prahovean Paul D. Popescu „este greu de stabilit care a fost traseul urmat de o armată destul de numeroasă ca aceasta” (Paul D. Popescu – „Prahova și Ploieștii în timpul epopeii lui Mihai Viteazul – Muzeul Județean de Istorie și Arheologie Prahova, pag. 144), chiar el, dând ca probabile mai multe rute fără a preciza pe una ca fiind sigură. În același fel procedează marii istorici

Cetatea Cavalerilor

Nicolae Iorga, A. D. Xenopol, Constantin C. Giurescu și alții. Istoricul Paul Popescu declară: „Fără a avea trufia de a susține că am elucidat întru totul, asociația noastră a încercat, într-un amplu proiect, să pășească pe urmele voievodului, urmându-i calea, mai întâi prin istorii, cronici și hrisoave, căutând tradiții și legende, vorbind cu oameni simpli, cu preoți și istorici ai locului și în final, bătând cu pasul potecile munților, ca să reconstituie acest tainic drum”.

Oastea lui Mihai s-a oprit la Brașov, unde Mihai-Vodă a stat în jilțul bisericii Sfântul Nicolae din Șchei, străvechi lăcaș spiritual; atât de vechi, încât nici nu se mai știe anul fondării sale și unde ctitori au fost domnii valahi, predecesorii săi. A fost foarte bine primit. Orașul i s-a supus. Acolo, în Țara Bârsei, a avut o surpriză neplăcută din partea mercenarilor, care nu s-au comportat la înălțime, unii dintre ei au comis fapte reprobabile, pe care Mihai le-a condamnat ferm. În Țara Bârsei, Mihai a chemat sub arme pe secui. Aceștia, mulți dintre ei, s-au înrolat în semn de răzbunare față de nobilii unguri, care le luaseră cu 70 de ani în urmă, drepturile și libertățile acordate lor, de regele Matei Corvin, care a domnit în perioada 1458-1490. Mihai le-a promis retrocedarea drepturilor care le-au fost luate de către nobilii unguri din familia Báthory, dacă îl vor sprijini. Aceștia venind în ajutorul lui Mihai, au distrus cetatea Várhegy construită de unguri în 1562, contrar voinței secuilor.

Fântâna lui Mihai Viteazul de pe valea Buzăului, pe unde a trecut Domnitorul valah, în drumul său spre cucerirea Transilvaniei

Intrarea lui Mihai Viteazul în biserica din Șcheii Brașovului imagine luată de pe crestinortodox.ro

La Brașov au venit reprezentanții sașilor să afle condițiile lui Mihai. Acesta le-a spus că trebuie să se supună ordinilor sale și să presteze jurământul față de împăratul Rudolf al II-lea. Delegația a acceptat condițiile, iar Mihai l-a însărcinat pe fratele judeului Brașovului să se ducă cu solie la Viena, pentru a vesti intrarea sa în Ardeal și a face cunoscute împăratului ultimele evenimente petrecute. A mai luat sub arme sași, la înțelegere cu conducătorii cetăților săsești din zona Brașovului.

Conform planului său strategic bine gândit, o altă oștire românească pătrunde în Ardeal pe Valea Teleajenului, prin pasul Ciucaș și coboară la Brașov, unde se face joncțiunea cu formațiunea lui Mihai Vodă. Apoi, împreună s-au îndreptat mai departe spre inima Transilvaniei, trecând prin Făgăraș. În același timp, o a treia oaste munteană, intră vijelios în Ardeal, la Tălmăciu, venind din Țara Românească, prin Valea Oltului. Acestea erau oștile Mehedinților, ale Craiovei și Jiului. Ele au fost organizate și

conduse de frații Buzești, Radu, Preda și Stroe, împreună cu Udrea Băleanu, Calotă Bozianu, Aga Lecca și Baba Novac, căpitanul haiducilor balcanici.

Concentrând forțele principale în două zone situate la distanță apreciabilă una de alta, Ploiești și Craiova, voievodul a reușit să ascundă pregătirile de înarmare, iar în urma unor bune informații, și a unui calcul judicios, să execute deplasarea forțelor și să le asigure joncțiunea în aceeași zi, în locul dorit. Surprinderea a fost uluitoare pentru inamic. Ea a contribuit la asigurarea succesului oștilor române în marea și dificila bătălie care urma să se desfășoare la Șelimbăr. „Este prima dată în istoria noastră, când masivul muntos al Carpaților este trecut în atac concomitent, prin mai multe culoare.” - Victor Atanasiu-„Conceptia militară a lui Mihai Viteazul”. Domnul valah, Viteazul Mihai, a dat dovadă de o inteligentă strategie militară, care i-a asigurat un deosebit succes. În prima fază, tabăra cea mare s-a așezat în apropiere de satul Veștem, la sud-est de Sibiu.

Înțelegerea dintre împărat și Mihai, era ca generalul imperial Giorgio Basta, să-i vină în ajutor în caz de nevoie. Se prevedea ca la indicația împăratului, Basta să vină de la Oradea și să-l ajute cu trupe și armament. Acum, conform înțelegerii, Mihai având nevoie de ajutor, îi solicită acestuia intervenția salvatoare. Deși i-a cerut ajutorul nu a primit nici răspuns și nici ajutor de urgență din partea acestuia, deși această invazie a Transilvaniei presupunea multe riscuri; era o întreprindere cutezătoare și grea. Oare de ce Basta nu s-a ținut de cuvânt? Andrei Báthory trimisese pe Gáspár

Kornis în solie la Basta, cu un plan bine ticluit de a nu-i acorda lui Vodă Mihai ajutorul necesar. Deci Basta nu și-a respectat angajamentul, iar Mihai a trebuit să suporte riscurile bătăliei pe cont propriu.

Acest fapt a constituit o primă trădare a lui Basta. Dar acesta nu putea acționa fără asentimentul împăratului, deci concluzia ar fi că Basta nu a primit confirmarea expresă a împăratului de a-l sprijini pe Mihai în atacul său contra cardinalului Báthory. Probabil pentru că împăratul nu a decis încă momentul oportun de a-i aproba lui Mihai campania transilvană ? Această decizie se știa că nu este agreată nici de papă, care nu dorea să pună în pericol viața și tronul unui cardinal catolic. Vodă Mihai a rămas singur, fără sprijin din partea împăratului, în consecință, trebuia să se descurce așa cum știa el mai bine.

Referitor la acest fapt, se pot formula două supoziții: ori imperialii i-au interzis lui Basta să-l ajute pe Mihai, deci să nu dea curs înțelegerii, ori el, Basta, a luat personal, cu de la sine putere această inițiativă, fapt mai puțin credibil, el fiind un ofițer care executa cu strictete, ordine împărătești. S-ar putea presupune că imperialii voiau să aibă ultimul cuvânt asupra datei de intrare a lui Mihai în Ardeal și încă nu erau decizi asupra timpului și modului de a acționa. Mihai-Vodă nu va uita acest incident, considerându-l ca pe o trădare, fapt specificat în scrisoarea către împărat: „Măria Ta, ai dat învățătură lui Gheorghe Basta, căpitanului tuturor părților ungurești din jos, să mă ajute, ceea ce el n-a făcut. Și, cu toate că n-avui niciun sprijin din partea lui Basta, eu... am supus pe Ardeleni”.- Nicolae Iorga-„Scrisori de boieri, Scrisori de Domni”

Mihai îi scrie și ducelui de Toscana, Ferdinand I, informându-l: „Și, pentru aceasta, sper că va da socoteală înaintea lui Dumnezeu, că m-a părăsit fără să mă ajute la așa o încercare, cu primejdia de a mă pierde, eu și familia mea”. Deci încă de la începutul colaborării cu imperialii, înțelegerile și promisiunile acestora, erau fluide, nesigure fapt ce nu îi convenea lui Mihai, omul de acțiune, responsabil. Deci promisiunile pe care se baza Mihai, nu au fost respectate. Joncțiunea celor trei corpuri de armată ale lui Mihai care au trecut munții, s-a făcut la 16 octombrie 1599, în satul Tălmăciu, iar în două zile, au ajuns cu toții la Șelimbăr, lângă cetatea Sibiului.

Oștirile inamice se găseau acum față în față.

Mihai și-a organizat armata pe trei linii. În prima linie, Baba Novac și haiducii lui apărau aripa stângă, corpul de oaste condus de aga Leca apărau aripa dreaptă, iar în centru era corpul de călăreți ai banului Mihalcea. Linia a doua era alcătuită din 8 000 de călăreți, iar cea de-a treia, din care făceau parte cetele boierilor și garda domnului, asigura rezerva. Așa cum am menționat, Viteazul Mihai dispunea de circa 20.000 -23.000 de oameni și 18 tunuri. Andrei Báthory îi opunea un număr aproximativ egal de ostași, însă oaste de strânsură: circa 16.000 de oșteni, puși sub comanda lui Gáspár Kórnis (căpitan general al oștirii transilvănene), dispuși tot în trei linii. Prima, avea aripile asigurate de infanterie, în mijlocul acestora era corpul de cavalerie condus de Moise Székely, a doua linie era formată din

pedestrași și era comandată de Melchior Bogáthi. Cea de-a treia linie era alcătuită din corpurile de oaste nobiliare. Spatele armatei ardelenene era apărat de zidurile Sibiului, pe care erau amplasate 45 de tunuri, dispuse în fața dispozitivului.

Ajuns la Șelimbăr, Mihai a tergiversat începerea bătăliei, ca de altfel și Andrei Báthory, trimitându-și reciproc soli prin diplomați, utilizându-l mai ales pe nunțul apostolic Germanico Malaspina. Pentru a evita vărsarea sângelui creștin, cele două căpetenii se tatonau reciproc prin schimburi de mesaje, fiecare invitându-l pe celălalt, la a renunța la bătălie. Mihai spera să-l determine pe Andrei Báthory să plece de bună voie de la cârma Ardealului. El mai avea nevoie de câteva zile, ca să-și completeze armata cu secuii care erau pe drum, de aceea cu dibăcie, întârzie conflictul armat. În scurt timp, Mihai își completează oștirea cu proaspătul contingent al secuilor. La vederea lor, renumiți pentru cruzimea lor, Andrei Báthory cere pace și negocieri, dar acum Mihai nu le acceptă, spunându-i că are scrisori în care se precizează că împăratul l-a trimis să răzbune jignirile lui Andrei Báthory adresate Casei de Austria.

Mihai ducea tratative de evitare a măcelului, dar în același timp, își pregătea oștile și poziția de luptă în caz că negocierile eșuează.

O parte din zidurile cetății Sibiu, care altă dată apărau orașul. Imagine luată de pe pinterest.com